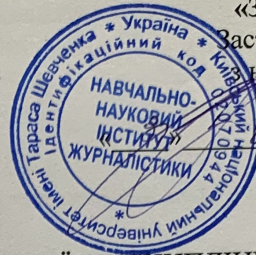

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий інститут журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
навчальної роботи
Корнєєв В. М.
2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ МЕДІАДІЯЛЬНОСТІ: ФІЗИЧНА БЕЗПЕКА

для студентів

галузь знань: 06 «Журналістика»
спеціальність: 061 «Журналістика»
освітній рівень: перший, бакалавр
освітньо-професійна програма: *журналістика та соціальна комунікація, реклама та зв'язки з громадськістю, медіапродюсування, видавнича діяльність і медіаредагування*
дисципліна: обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

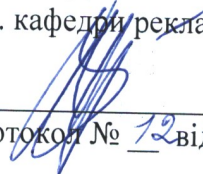
Пролонговано: на 2023/2024 н.р. Корнєєв Володимир «31» 08 2023 р.
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробники: Шабліовський Володимир Євгенович, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю
Красілова Юлія Михайлівна, кандидат психологічних наук, асистент
кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки
Олійник Марина Валеріївна, кандидат медичних наук, доцент
кафедри внутрішньої медицини

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

_____
(Валерій ІВАНОВ)
Протокол № 12 від «24» червня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту журналістики
Протокол від 29 серпня 2022 року № 1.

Голова науково-методичної комісії

_____
(Анастасія ВОЛОБУЄВА)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри соціальної реабілітації та соціальної
педагогіки

_____
(Олена ЧУЙКО)

Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології

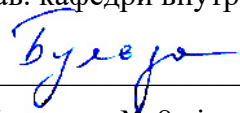
Протокол від «30» серпня 2022 року № 1.

Голова науково-методичної комісії

_____
(Іванна АНАНОВА)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри внутрішньої медицини

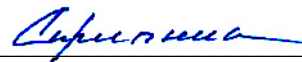

_____
(Володимир БУЛЬДА)

Протокол № 8 від «22» червня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією Навчально-наукового центру «Інститут біології
та медицини»

Протокол від «23» червня 2022 року № 5.

Голова науково-методичної комісії

_____
(Наталія СКРИПНИК)

Дисципліна **ОК22 "Кризовий менеджмент медіадіяльності: фізична безпека"** викладається на 3 курсах у 6 семестрі і розрахована на 150 аудиторних та позааудиторних годин (5 кредитів ЄКТС / ECTS), з них: 74 годин практичних занять, 76 годин самостійної роботи. Форма заключного контролю – залік.

Дисципліна **ОК22 "Кризовий менеджмент медіадіяльності: фізична безпека"** складається з 3 змістових модулів:

1. Змістовий модуль "Психологічні основи медіадіяльності у кризових умовах"

факультет психології КНУ:

обсяг: 2 кредити ЄКТС (ECTS),

60 год., з них: 24 год. практичні заняття, 36 год. самостійна робота

оцінювання: 40 балів (макс.) / 24 бали (мінім.)

2. Змістовий модуль "Перша домедична та самопоміага у кризових ситуаціях"

Навчально-науковий центр "Інститут біології та медицини" КНУ:

1 кредит ЄКТС (ECTS),

30 год., з них: 14 год. практичні заняття, 16 год. самостійна робота

оцінювання: 20 балів (макс.) / 12 балів (мінім.)

3. Змістовий модуль "Безпека діяльності журналіста в кризових умовах"

Навчально-науковий інститут журналістики КНУ:

2 кредити ЄКТС (ECTS),

60 год., з них: 36 год. практичні заняття, 24 год. самостійна робота.

оцінювання: 40 балів (макс.) / 24 бали (мінім.)

1. Мета дисципліни: набути комплексних практичних знань і навичок медійної та фізичної безпеки в процесі здійснення журналістом фахової діяльності у кризових, екстремальних ситуаціях, умовах дії військового стану та активних бойових дій:

- навчитися аналізувати та оцінювати небезпечні ситуації;
- здійснювати ідентифікацію небезпеки, ступінь потенційного ризику та прогнозувати можливі наслідки;
- оцінювати середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу та обирати безпечний алгоритм дій;
- самостійно ухвалювати рішення про термінові заходи в разі виникнення екстремальних ситуацій;
- забезпечувати особисту безпеку в екстремальних ситуаціях в процесі здійснення медійної діяльності;
- сформулювати вміння і навички з цифрової та інформаційної безпеки;
- опанувати основні прийоми першої домедичної допомоги та самопоміаги;
- набути практичних навичок психологічної саморегуляції у кризових ситуаціях.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1) знати основи комунікаційної та медійної діяльності журналіста;
- 2) мати базові знання з основ безпеки в екстремальних ситуаціях, отриманих на заняттях з безпеки життєдіяльності в середній школі;
- 3) вміти вирізняти та вирішувати типові завдання журналістської медіадіяльності в різних виробничо-комунікаційних ситуаціях;
- 4) володіти елементарними навичками роботи з навчальними та науковими джерелами.

3. Анотація навчальної дисципліни. Комплексна дисципліна ОК22 "Кризовий менеджмент медіадіяльності: фізична безпека" входить до циклу обов'язкових фахових дисциплін для спеціальності «Журналістика» та спрямована на здобуття базових знань з проблеми забезпечення оптимальних умов при виконанні професійних обов'язків журналіста у суспільному, природному, техногенному середовищах, зокрема в умовах в умовах дії військового стану та активних бойових дій. Вона включає вивчення закономірностей виникнення небезпек, їх впливу на життя та здоров'я, умови надання першої допомоги в умовах екстремальної роботи журналіста та покликана сформувати у студентів комплексне уявлення про складові безпеки в галузі медіа діяльності.

4. Завдання (навчальні цілі):

- 1) набути базових знань щодо умов формування та динаміки розвитку небезпек, їх наслідків та можливостей упередження, подолання;
- 2) засвоїти методи та засоби попередження та зменшення впливу негативних чинників в процесі медіа діяльності в надзвичайних умовах;
- 3) оволодіти знанням основ та набути навичок психологічної безпеки в надзвичайних ситуаціях;
- 4) оволодіти знанням основ та набути навичок надання першої домедичної допомоги у надзвичайних ситуаціях
- 5) сформувати у студентів навички забезпечення особистої безпеки у надзвичайних ситуаціях, умовах бойових дій;
- 6) опанувати чинною вітчизняною та міжнародною законодавчою базою у галузі безпеки життєдіяльності журналістів, зокрема МГП;
- 7) сформувати у студентів навички основ медіабезпеки, інформаційної безпеки та цифрової безпеки в практичній діяльності;
- 8) набути фахових знань та навичок застосування ефективних методів захисту інформації.

Під час вивчення дисципліни ОК22 "Кризовий менеджмент медіадіяльності: фізична безпека" студенти розвивають та набувають **програмні компетентності:**

- ЗК11: Здатність спілкуватися державною мовою.
- ЗК06: Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- СК06: Здатність до провадження безпечної медіа діяльності.

та мають досягти **програмних результатів навчання:**

- ПР06.: Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.
- ПР18.: Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва. Визначено освітньою програмою.
- ПР23.: Використовувати необхідні фізичні уміння та навички для виходу з кризових комунікаційних ситуацій.

5. Результати навчання змістовної частини дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати умови формування та динаміку розвитку небезпек, їх наслідки та можливості упередження, подолання	практичне заняття, самостійна робота	Опитування, презентація,	40
1.2	Знати методи та засоби попередження та зменшення впливу негативних чинників в процесі медіа діяльності у надзвичайних умовах	практичне заняття, самостійна робота	Опитування, презентація, індивідуальна самостійна робота,	
1.3	Знати основи психологічної безпеки в надзвичайних ситуаціях	практичне заняття, самостійна робота	Опитування, презентація,	
1.4	Знати основи основ надання першої домедичної допомоги у надзвичайних ситуаціях	практичне заняття, самостійна робота	Опитування, презентація, індивідуальна самостійна робота	
1.5	Знати основи забезпечення особистої безпеки у надзвичайних ситуаціях, умовах бойових дій	практичне заняття, самостійна робота	Опитування, презентація, індивідуальна самостійна робота	
1.6	Знати основ медіабезпеки, інформаційної безпеки та цифрової безпеки в практичній діяльності	практичне заняття, самостійна робота	Опитування, презентація, індивідуальна самостійна робота	
2.1	Засвоїти методи та засоби попередження та зменшення впливу негативних чинників в процесі медіа діяльності в надзвичайних умовах	практичне заняття, самостійна робота	презентація, індивідуальна самостійна робота	40
2.2	Вміти забезпечувати особисту безпеку у надзвичайних ситуаціях, умовах бойових дій.	практичне заняття, самостійна робота	індивідуальна самостійна робота	
3.1	Представити результати індивідуальної та командної роботи.	Самостійна робота, практичне	Опитування, обговорення, контр. робота,	

		заняття, робота над проектом		20
4.1	Критично оцінювати роботи інших студентів, уміти аргументовано та виважено висловити зауваження.	Самостійна робота, практичне заняття, робота над проектом	Опитування, презентація, залік,	
4.2	Самостійно опрацьовувати матеріал, керувати своїм часом.	Самостійна робота, практичне заняття, робота над проектом	Опитування, презентація, залік,	

6. Співвідношення результатів навчання змістовної частини дисципліни із програмними результатами навчання.

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання													
Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва. Визначено освітньою програмою.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Використовувати необхідні фізичні уміння та навички для виходу з кризових комунікаційних ситуацій	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки. Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Впродовж семестру 50 % відводиться на аудиторне навчання, 50 % на самостійну роботу.

За семестр студент максимально може набрати за три змістові модулі 100 балів, з них 80 балів за виконання семестрових завдань, критично-розрахунковий мінімум – 48 балів, підсумковий контроль – залік 20 балів, критично-розрахунковий мінімум – 12 балів.

7.1.Форми оцінювання.

- семестрове оцінювання:

Змістовий модуль 1. Психологічні основи медіадіяльності у кризових умовах – 60 год.

1. Усна відповідь і виконання практичних завдань – 32 бали.
2. Модульна контрольна робота – 8 балів.

Роботи за період навчання	Кількість балів за період навчання	
	Min – 24 бали	Max – 40 балів
Усна відповідь і виконання індивідуальних та групових практичних завдань	$9 \times 2 = 18$	$16 \times 2 = 32$
Модульна контрольна робота	$1 \times 6 = 6$	$1 \times 8 = 8$
Загальна оцінка за період навчання	24	40

Змістовий модуль 2. Перша домедична та самопомога у кризових ситуаціях -30 год.

1. Усна відповідь і виконання практичних завдань – 16 балів.
2. Модульна контрольна робота – 4 бали.

Роботи за період навчання	Кількість балів за період навчання	
	Min – 12 бали	Max – 20 балів
Усна відповідь і виконання індивідуальних та групових практичних завдань	$5 \times 2 = 10$	$8 \times 2 = 16$
Модульна контрольна робота	$1 \times 2 = 2$	$1 \times 4 = 4$
Загальна оцінка за період навчання	12	20

Змістовий модуль 3. Безпека діяльності журналіста в кризових умовах -60 год.

1. Усна відповідь і виконання практичних завдань – 32 бали.
2. Модульна контрольна робота – 8 балів.

Роботи за період навчання	Кількість балів за період навчання	
	Min – 24 бали	Max – 40 балів
Усна відповідь і виконання індивідуальних та групових практичних завдань	$9 \times 2 = 18$	$16 \times 2 = 32$
Модульна контрольна робота	$1 \times 6 = 6$	$1 \times 8 = 8$
Загальна оцінка за період навчання	24	40

підсумкове оцінювання за 3 змістові модулі за семестр:

- форма оцінювання – залік;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент за семестр – максимально 100 балів: 80 балів за семестрове навчання, 20 балів – залік (консолідований).

Навчальна програма кожного модуля вважається виконаною за умови отримання не менше ніж 60% від максимальної кількості балів за даний модуль.

8. Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план практичних занять і самостійної роботи

№ п/п	тема	кількість годин		
		всього	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Психологічні основи медіадіяльності у кризових умовах				
1.	Тема 1. Психологія безпеки. Соціальні та психологічні основи безпеки	5	2	3
2	Тема 2. Подолання інформаційних, психологічних та емоційних перевантажень	5	2	3
3	Тема 3. Подолання страху, паніки, розгубленості в кризових ситуаціях, поведінка у натовпі	5	2	3
4	Тема 4. Психологічні основи поведінки при захопленні в якості заручника, в полоні	5	2	3
5	Тема 5. Стокгольмський синдром та його подолання	5	2	3
6	Тема 6. Віктимність (синдром "жертви") та її подолання	5	2	3
7	Тема 7. Впевненість та максимальна психологічна мобілізація в кризових умовах	5	2	3
8	Тема 8. Поведінка особи та групи в кризових ситуаціях	5	2	3
9	Тема 9. Основи безпечного спілкування з агресивно налаштованими людьми	5	2	3
10	Тема 10. Емоції та їх роль в подоланні кризової ситуації	5	2	3
11	Тема 11. Основи регулятивної практики психічних станів (релаксація, мобілізація, подолання болю)	5	2	3
12	Тема 12. Психологічна безпека в умовах дії військового стану, активних бойових дій, під час обстрілів	5	2	3
	Усього	60	24	36
Змістовий модуль 2. Перша домедична та самодопомога у кризових ситуаціях				
13	Тема 1. Особливості першої медичної допомоги під час війни	3	1	2
14	Тема 2. Як перевірити чи людина при свідомості та звільнити дихальні шляхи. Реанімація. Алгоритм	4	2	2
15	Тема 3. Особливості надання домедичної допомоги при вогнепальній травмі, мінно-вибуховій травмі	2	1	1
16	Тема 4. Синдром тривалого здавлення. Переломи. Забиття. Вивихи	2	1	1
17	Тема 5. Поняття струсу головного мозку. Контузії.	2	1	1
18	Тема 6. Факти про кровотечі. Чотири ознаки масивної кровотечі. Використання різних методів зупинки кровотечі	3	1	2

19	<i>Тема 7. Особливості надання домедичної допомоги при термічних ураженнях: переохолодженнях, відмороженнях, опіках</i>	2	1	1
20	<i>Тема 8. Особливості надання домедичної допомоги при застосуванні хімічної та біологічної зброї. Оцінка на місцевості введення антидотів</i>	2	1	1
21	<i>Тема 9. Відпрацювання практичних навичок (серцево-легенева реанімація, накладання кровоспинного турнікету)</i>	4	2	2
22	<i>Тема 10. Особливості надання домедичної допомоги при опроміненні радіацією (ядерна зброя або катастрофи на АЕС)</i>	2	1	1
23	<i>Тема 11. Променева хвороба</i>	2	1	1
24	<i>Тема 12. Психологічна підтримка в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій</i>	2	1	1
	Усього	30	14	16
Змістовий модуль 3. Безпека діяльності журналіста в кризових умовах				
1-й блок: Цивільний захист і безпека журналіста				
25	<i>Тема 1. Основи безпеки життєдіяльності журналіста</i>	4	2	2
26	<i>Тема 2. Практичні дії та тактика поведінки в надзвичайних ситуаціях природного характеру</i>	7	4	3
27	<i>Тема 3. Практичні дії та тактика поведінки в надзвичайних ситуаціях техногенного характеру</i>	6	4	2
28	<i>Тема 4. Практичні дії та тактика поведінки в надзвичайних ситуаціях антропогенного характеру</i>	7	4	3
	усього	24	14	10
2-й блок: Робота журналіста в кризових умовах				
29	<i>Тема 1. Безпека роботи журналіста в умовах надзвичайного стану та в зоні збройних конфліктів</i>	3	2	1
30	<i>Тема 2. Правове поле діяльності журналіста в умовах надзвичайного стану та в зоні збройних конфліктів</i>	4	2	2
31	<i>Тема 3. Міжнародне гуманітарне право (МГП) і діяльність журналіста</i>	4	2	2
32	<i>Тема 4. Журналіст і зброя. Правові та прикладні аспекти.</i>	3	2	1
33	<i>Тема 5. Засоби захисту та самозахисту. Бронежилети та каски</i>	3	2	1
34	<i>Тема 6. Спроби викрадення, захоплення, полону</i>	3	2	1
	усього	20	12	8
3-й блок: Особиста безпека журналіста				
35	<i>Тема 1. Особиста безпека в Кодексі цивільного захисту України. Засоби, права та межі необхідного самозахисту (ст. 36 КК України).</i>	4	2	2
36	<i>Тема 2. Безпечне харчування, комунікація та робота журналіста в умовах надзвичайного стану, у зоні збройних конфліктів</i>	3	2	1
37	<i>Тема 3. Основні заходи по забезпеченню особистої та майнової безпеки, кібербезпека</i>	3	2	1

38	Тема 4. Цифрова безпека: основні правила та вимоги, електронний цифровий підпис	3	2	1
39	Тема 5. Організація зустрічей, інтерв'ю, репортажів та питання безпеки журналіста, групи	3	2	1
	усього	16	10	6
	Усього	60	36	24
	Усього за всі модулі	150	74	76

Всього: 150 годин, з них
практичні заняття – 74 години,
самостійна робота - 76 годин.

1. модуль "Психологічні основи медіадіяльності у кризових умовах"

факультет психології КНУ:

обсяг: 2 кредити ЄКТС (ECTS),

60 год.: з них: 24 год. практичні заняття, 36 год. самостійна робота

оцінювання: 40 балів (макс.) / 24 бали (мінім.)

Метою модуля "Психологічні основи медіадіяльності в кризових умовах" як складової комплексної дисципліни ОК22 "Кризовий менеджмент медіадіяльності: фізична безпека" є формування у студентів:

- компетентності в галузі психології безпеки особистості;
- базової системи практичних знань підвищення рівня психологічної стійкості у кризових умовах;
- навичок аналізу проблем психології безпеки, які є актуальними у сучасному суспільстві та медіадіяльності у кризових умовах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- психологічних загроз та ризиків, які впливають на життя та працездатність;
- психологічних механізмів і закономірностей безпечної поведінки індивіда та соціальної групи;
- алгоритмів вирішення проблем безпеки, які виникають у соціальному середовищі та медіавиробництві;
- методів і прийомів психічної саморегуляції, прикладних аспектів психології безпеки;
- можливих наслідків порушення психологічної безпеки особистості та соціальних груп; .

уміння:

- аргументовано викладати власні погляди на актуальні проблеми психології безпеки;
- аналізувати психологічні загрози у соціальній сфері;
- використовувати психологічні знання при реалізації професійних функцій;
- використовувати елементарні методи діагностики психологічних загроз на рівні індивіда та соціальної групи.

Тематичний план модуля "Психологічні основи медіадіяльності у кризових умовах":

Тема 1. Психологія безпеки. Соціальні та психологічні основи безпеки: профілактичні заходи та психогігієна. Об'єктивні та суб'єктивні психологічні фактори, які призводять до реалізації небезпеки

Тема 2. Подолання інформаційних, психологічних та емоційних перевантажень, стресів, втоми; аутодіагностика стресу. Психологічні основи стійкості, надійності. Емоційне вигорання: причини, симптоми, наслідки, подолання.

Тема 3. Подолання страху, паніки, розгубленості в кризових ситуаціях, поведінка у натовпі. Зняття психологічної напруги.

Тема 4. Психологічні основи поведінки при захопленні в якості заручника, в полоні, при затриманні. Подолання психологічного шоку.

Тема 5. Стокгольмський синдром та його подолання.

Тема 6. Віктимність (синдром "жертви") та її подолання.

Тема 7. Впевненість та максимальна психологічна мобілізація в кризових умовах.

Тема 8. Поведінка особи та групи в кризових ситуаціях.

Тема 9. Основи безпечного спілкування з агресивно налаштованими людьми.

Тема 10. Емоції та їх роль в подоланні кризової ситуації.

Тема 11. Основи регулятивної практики психічних станів (релаксація, мобілізація, подолання болю).

Тема 12. Психологічна безпека в умовах дії військового стану, активних бойових дій, під час обстрілів.

Оцінювання студентів:

Максимальна кількість балів за 1 змістовий модуль - 40 балів

Мінімальна – 24 бали.

1. Робота на практичних заняттях : 2 бали (макс.) × 12 = 24 бали.

2. Залікове практичне завдання – 8 балів.

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «Кризовий менеджмент медіадіяльності: фізична підготовка» використовуються такі навчальні технології: як постановка проблемних питань на практичних заняттях; використання вправ як практичних методів; групова співпраця за допомогою функціоналу «Створення кімнати для групової роботи»; застосування психологічних, соціально-педагогічних методик та технік (зокрема – тести, анкети, опитувальники); наведення прикладів з життя відповідно до розгляду проблемних питань тощо.

Залікове практичне завдання і умови та строк його виконання визначає викладач.

2. модуль "Перша домедична та самопомога у кризових ситуаціях"

Навчально-науковий центр "Інститут біології та медицини" КНУ:

1 кредит ЄКТС (ECTS),

30 год., з них: 14 год. практичні заняття, 16 год. самостійна робота

оцінювання: 20 балів (макс.) / 12 балів (мінім.)

Програма модуля передбачає набуття базових знань і оволодіння практичними навичками з надання першої невідкладної домедичної допомоги. Метою організації освітнього процесу за даною програмою модуля є надання знань та умінь, які необхідні для оцінки

стану постраждалого і надання домедичної допомоги (зокрема, в екстремальних умовах) до прибуття бригади екстреної медичної допомоги. Золотим правилом надання першої домедичної допомоги є безпека того, хто допомагає. Тому всі рятувальні дії необхідно планувати так, щоб унеможливити травмування рятувальника.

У результаті засвоєння програми модуля студент повинен:

знати:

- загальні принципи надання першої домедичної допомоги при різних видах ушкоджень, невідкладних станах та нещасних випадках;
- як надавати домедичну допомогу та виявити фактори, які загрожують життю, усунути або зменшити їх негативний вплив на організм людини;
- як вживати невідкладних заходів для зупинки кровотечі, забоях, опіках, обмороженнях, пошкодженнях опорно-рухового апарату;
- як правильно надавати допомогу людям, які опинились під завалами;
- як накладати пов'язки, принципи іммобілізації та евакуації постраждалих з транспортних засобів.

уміти:

- оглядати постраждалого, оцінювати стан постраждалого;
- визначати життєві показники;
- надавати першу домедичну допомогу при травмах (політравмах), кровотечах, опіках, серцевому нападу, струсі мозку, гіпертонічній кризі;
- накладати пов'язки, іммобілізувати кінцівки;
- евакуювати постраждалого з /до транспортного засобу.

Тематичний план модуля "Перша домедична та самодопомога у кризових ситуаціях"

Тема 1. Особливості першої медичної допомоги під час війни. (1 год.)

Тема 2. Як перевірити чи людина при свідомості та звільнити дихальні шляхи. Реанімація. Алгоритм (2 год.)

Тема 3. Особливості надання домедичної допомоги при вогнепальній травмі, мінно-вибуховій травмі. (1 год.)

Тема 4. Синдром тривалого здавлення. Переломи. Забиття. Вивихи (1 год.)

Тема 5. Поняття струсу головного мозку. Контузії. (1 год.)

Тема 6. Факти про кровотечі. Чотири ознаки масивної кровотечі. Використання різних методів зупинки кровотечі. (1 год.)

Тема 7. Особливості надання домедичної допомоги при термічних ураженнях: переохолодженнях, відмороженнях, опіках. (1 год.)

Тема 8. Особливості надання домедичної допомоги при застосуванні хімічної та біологічної зброї. Оцінка на місцевості введення антидотів (1 год.)

Тема 9. Відпрацювання практичних навичок (серцево-легенева реанімація, накладання кровоспинного турнікету) (2 год.)

Тема 10. Особливості надання домедичної допомоги при опроміненні радіацією (ядерна зброя або катастрофи на АЕС). (1 год.)

Тема 11. Променева хвороба (1 год.)

Тема 12. Психологічна підтримка в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій. (1 год.)

Практичні заняття за темою 9 (Відпрацювання практичних навичок (серцево-легенева реанімація, накладання кровоспинного турнікету) проводяться в ННЦ «Інститут біології та медицини» (Симуляційний кабінет №4) або Університетській клініці.

Питання для самостійної підготовки:

Основні правила надання домедичної допомоги.

Невідкладні стани, які загрожують життю людини. Виявлення життєвих показників.

Пріоритети під час надання допомоги. Безпечний доступ.

Первинний огляд постраждалого, місця події. Використання засобів індивідуального захисту під час надання допомоги.

Виявлення небезпечних факторів, що можуть загрожувати постраждалим та оточуючим.

Визначення шляхів входу, виходу та евакуації з небезпечної зони.

План надання допомоги. Огляд місця події.

Психологічна підтримка постраждалого, інших осіб на місці події.

Основи взаємодії з представниками медичних служб та ДСНС..

Види аптечок. Рекомендований склад аптечки. Основні способи застосування індивідуальних аптечок.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

- тести;
- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на практичних заняттях;
- демонстрація практичних навичок;
- групові завдання на заняттях;
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи.

Оцінювання студентів:

Максимальна кількість балів за 2-й змістовий модуль - 20 балів

Мінімальна – 12 балів.

1. Робота на практичних заняттях : 2 бали (за вичерпну відповідь), 1 бал (доповнення)
2. Залікове практичне завдання – 4 бали (макс.) / 2 бали (мін.).

Залікове практичне завдання і умови та строк його виконання визначає викладач.

3. модуль "Безпека діяльності журналіста в кризових умовах"

Навчально-науковий інститут журналістики КНУ:

2 кредити ЄКТС (ECTS),

60 год., з них: 36 год. практичні заняття, 24 год. самостійна робота.

оцінювання: 40 балів (макс.) / 24 бали (мінім).

Безпека діяльності журналіста в кризових умовах — це система базових знань і умінь з проблеми забезпечення необхідних умов роботи журналіста у природному, соціальному та техногенному середовищах, а також організаційних і технічних заходів та засобів на рівні окремої особи (колективу), спрямованих на запобігання або мінімізацію загроз її життю та здоров'ю в усіх сферах діяльності.

Мета модуля "Безпека діяльності журналіста в кризових умовах": практична підготовка, яка передбачає формування знань і навичок щодо створення безпечних умов життя і діяльності для журналіста та осіб з якими він співпрацює.

знати:

- основні принципи формування безпечної діяльності журналіста;
- класифікацію небезпечних факторів, що становлять загрозу здоров'ю чи життю журналіста;
- основні загрози та небезпеки в професійній діяльності журналіста, алгоритми безпечної медіадіяльності;
- законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності журналіста.

уміти:

- аналізувати та оцінювати небезпечні ситуації, ідентифікувати небезпеку;
- оцінювати кількісні, часові та просторові характеристики небезпеки;
- оцінювати внутрішні та зовнішні фактори особистої безпеки, безпеки колективу;
- оцінювати потенційні прояви та наслідки ризику;
- оцінювати негативні фактори та умови перебування, визначати шляхи їх усунення;
- самостійно приймати рішення про термінові заходи безпеки у разі виникнення екстремальних ситуацій;
- забезпечити особисту безпеку в екстремальних ситуаціях;
- визначати вимоги законодавчих актів у межах особистої, професійної та колективної відповідальності.

Тематичний план модуля "Безпека діяльності журналіста в кризових умовах"

1-й блок: Цивільний захист і безпека журналіста - 14 год. практичних

Тема 1. Основи безпеки життєдіяльності журналіста (2 год.)

Надзвичайна ситуація: окреслення поняття та основні терміни: надзвичайна ситуація, надзвичайний стан, збройний конфлікт, військовий конфлікт, тероризм. Практичне значення поняття небезпеки, безпеки, ризику та їх взаємозв'язки. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Людський фактор в проблемі безпеки життєдіяльності. Психофізіологічна надійність людини. Вольові якості та їх значення у професії журналіста. Роль уваги та пам'яті в роботі журналіста. Увага та її роль у критичних ситуаціях.

Основні джерела небезпеки та фактори ризику в роботі журналіста: надзвичайні ситуації природного, техногенного та антропогенного характеру; журналістські розслідування; контактування журналіста з працівниками охорони, військовими, співробітниками правоохоронних служб та служб безпеки під час виконання ними службових обов'язків; небезпека замаху, теракту, пограбування, фізичного нападу; правове поле діяльності журналіста (фінансові ризики, судові позови, збереження таємниці тощо); фізичні та психологічні перевантаження, стреси, втома.

Тема 2. Практичні дії та тактика поведінки в надзвичайних ситуаціях природного характеру; особливості роботи журналіста на території, що постраждала від стихійного лиха (землетрус, пожежа, повінь, селеві потоки) - (4 год.)

Пожежі та їх основні види. Класи пожеж. Тактика поведінки та дії під час пожежі: а) у житлових та виробничих приміщеннях, висотних будинках; б) на транспорті, міському транспорті; в) у лісі, степу, на відкритій місцевості. Локалізація пожежі. Вогнегасники та їх види. Протипожежна профілактика. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від пожежі.

Повені та їх класифікація. Руйнівні фактори повені. "Хвиля прориву" та її небезпека.. Затоплення та підтоплення. Тактика поведінки та дії під час повені, затоплення населених пунктів. Повені в Україні. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від повені.

Землетруси та їх класифікація. Шкала магнітуди (шкала Ріхтера). Шкала інтенсивності (шкала Меркаллі та інші). Землетруси в Україні. Тактика поведінки та дії під час землетрусу. Наслідки землетрусу. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від землетрусу.

Зсуви ґрунту, селеві потоки. Фактори небезпеки, руйнування. Зсуви ґрунту, селеві потоки в Україні. Тактика поведінки та дії під час зсувів ґрунту, селевих потоків. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від селевих потоків, зсувів ґрунту.

Урагани, смерчі, тайфуни, торнадо, бурі. Їх характеристики, класифікація та руйнівні наслідки. "Око смерчу". Шкала Фудзїті. Шкала TORRO. Шкала Бофорта. Тактика поведінки та дії під час урагану, смерчу. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від урагану, смерчу, тайфуну.

Тема 3. Практичні дії та тактика поведінки в надзвичайних ситуаціях техногенного характеру; безпека журналіста під час перебування та роботи на місці аварії, катастрофи (виробничі, транспортні, екологічні) - (4 год.)

Аварії (катастрофи) на промислових об'єктах, небезпечні наслідки та правила безпеки перебування на об'єктах, що зазнали руйнування.

Аварії (катастрофи) на об'єктах нафтової, хімічної і газової промисловості; сильнодіючі отруйні та токсичні речовини; симптоми ураження. Правила безпеки перебування та роботи журналіста на місці аварії.

Транспортні аварії (катастрофи) та правила безпеки перебування на місці катастрофи: а) автомобільні аварії та аварії на міському транспорті; б) аварії та катастрофи на залізничному транспорті; в) авіакатастрофи та надзвичайні ситуації, пов'язані з літальними апаратами (аварії, вимушена посадка, пожежа, падіння тощо). Правила безпеки перебування та роботи журналіста на місці транспортної аварії (катастрофи)

Екологічні аварії (катастрофи). Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від екологічної аварії (катастрофи)

Тема 4. Практичні дії та тактика поведінки в надзвичайних ситуаціях антропогенного характеру; безпека роботи журналіста у місцях великого скупчення людей, під час масових безпорядків та в умовах виникнення паніки. - (4 год.)

Особиста безпека журналіста під час проведення масових заходів (демонстрацій, мітингів, концертів, фестивалів, спортивних змагань тощо). Підготовка журналіста до роботи в місцях великого скупчення людей, основні заходи безпеки.

Паніка: поняття, фактори виникнення та прояву, основні загрози. Натовп: поняття, класифікація, характеристики. Поведінка натовпу в умовах паніки та основні джерела загрози для життя. Психологія натовпу.

Дії та тактика поведінки у натовпі. Небезпека виникнення паніки. Прогнозування розвитку подій. Натовп у замкненому приміщенні, у задимленому приміщенні.. Робота журналіста у вуличному натовпі, у закритому приміщенні.

Особиста безпека журналіста під час роботи в зоні масових безпорядків, зіткнень, заворушень. Прояви немотивованого насильства, агресії та основні заходи особистої безпеки журналіста.

Епідемії та пандемії. Основні загрози та заходи безпеки. Особиста безпека журналіста під час епідемії (пандемії) та в зоні зараження. Профілактика, щеплення. Захист від інфекційних хвороб. Ізоляція та самоізоляція в умовах загрози зараження.

2-й блок: Робота журналіста в кризових умовах – 12 годин практичних

Тема 1. Безпека роботи журналіста в умовах надзвичайного стану та в зоні збройних конфліктів. Особливості роботи та правовий статус 1) військових журналістів, 2) цивільних журналістів, які перебувають у небезпечних професійних відрядженнях до зон збройного конфлікту; 3) журналістів, блогерів, які опинилися в зоні збройного конфлікту. Підготовка журналіста до відрядження в зону збройного конфлікту. Журналістське посвідчення, одяг, символіка. Медичний огляд, щеплення, вакцинація. Порядок акредитації в зоні збройного конфлікту.

Тема 2. Правове поле діяльності журналіста в умовах надзвичайного стану та в зоні збройних конфліктів. Безпековий компонент та правовий захист. Закони України: "Про правовий режим надзвичайного стану", "Про правовий режим воєнного стану", "Про цивільну оборону", "Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру", "Про пожежну безпеку", "Про інформацію", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів". Адміністративна, цивільна та кримінальна відповідальність журналіста. Соціальний захист журналіста. Правові підстави для затримання та арешту, права при затриманні. Дача пояснень, допит, обшук, вилучення, позови, експертизи, докази.

Тема 3. Міжнародне гуманітарне право (МГП) і діяльність журналіста. Гаазькі конвенції та декларації 1899 і 1907 років, Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 року і Додаткові протоколи до них 1977 року. Учасники конфлікту за МГП: комбатанти та нонкомбатанти. Військовополонені: статус, права та обов'язки військовополонених. Статус журналіста та правові основи його захисту за МГП. Практичне застосування МГП щодо діяльності та захисту журналістів в зоні збройних конфліктів. Цивільне населення і цивільні об'єкти. Закони та звичаї війни. Заборонені засоби і методи ведення війни. Основні міжнародні правозахисні інститути, що працюють в зоні збройного конфлікту, та порядок встановлення зв'язку з ними. Червоний хрест. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Товариство Червоного Хреста України. Гуманність, неупередженість, нейтральність, незалежність, добровільність, єдність, універсальність - сім основоположних принципів. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ - OSCE).

Тема 4. Журналіст і зброя. Правові та прикладні аспекти. Види зброї (холодної, вогнепальної) та характер уражень. Умови зберігання, носіння та застосування зброї. Міни та вибухові пристрої. Міни-пастки. Зони та характер ураження під час артилерійських, мінометних та бомбових обстрілів. Сектори безпеки. Снайперський вогонь. Робота журналіста в умовах небезпеки снайперського вогню. Робота снайперських груп. Визначення джерела, характеру та ступеня небезпеки в населеному пункті під час бойових дій.

Тема 5. Засоби захисту та самозахисту. Бронежилети та каски: види, класи, матеріали, умови зберігання та застосування. Особливості сучасних захисних матеріалів (кевлар та інші), умови збереження їх захисних властивостей. Вартість та умови отримання. Засоби особистого захисту журналіста. Засоби зв'язку (особистого, професійного). Умови безпечного зберігання та користування засобами зв'язку в зоні збройних конфліктів. Умови безпечного зберігання інформації (особистої, професійної) в умовах збройного конфлікту та небезпеки обшуку, затримання, полону.

Тема 6. Спроби викрадення, захоплення, полону: відмінність, основні небезпеки, заходи запобігання, алгоритм дії, спроби втечі чи протидії. Захоплення зазвичай відбувається

неочікувано і становить загрозу для життя. Психологічний та фізичний аспекти. Оцінка ризиків, перспективи та наслідків. Подолання психологічного шоку, розгубленості. Стокгольмський синдром: причини виникнення, можливі наслідки, способи подолання. Надання заяв та повідомлень про безвісти зниклих осіб, їх викрадення або потрапляння у полон.

3-й блок: Особиста безпека журналіста - 10 годин практичних

Тема 1. Особиста безпека в Кодексі цивільного захисту України. Цивільний захист як функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період. Цивільна оборона як система заходів щодо захисту людей та матеріальних цінностей у разі військових дій, стихійних лих або техногенних катастроф, а також підготовка таких заходів і попередні навчання. Як підготуватися до надзвичайної ситуації. Порядок дій у разі настання надзвичайної ситуації. Безпека під час надзвичайної ситуації. Оповіщення. Види тривоги. Сирени повітряної тривоги: види сигналів та їх значення. Сховища, укриття. Перебування в укритті: харчування, вода, одяг, аптечка. Комендантська година. Засоби, права та межі необхідного самозахисту (ст.36 КК України).

Тема 2. Безпечне харчування та робота журналіста в умовах надзвичайного стану, у зоні збройних конфліктів. Комунікація, охорона здоров'я (профілактика та лікування). Фізичний компонент безпеки життєдіяльності. Професійне та емоційне вигорання. Безпека при використанні додаткового освітлення, опалення, утеплення житлового та робочого приміщення. Безпека поводження з приборами підвищеного електроспоживання. Газові балони та газові горілки. Протипожежні заходи. Перебування у частково зруйнованих приміщеннях.

Тема 3. Основні заходи по забезпеченню особистої та майнової безпеки під час відрядження: в дорозі, в транспорті, в іншому місті, за кордоном. Платіжні картки та кібербезпека. Шахрайські схеми, фішинг. Готівкові кошти та розрахунки в умовах надзвичайного стану, у зоні збройних конфліктів. Особистий резервний фонд. Зберігання документів та цінних паперів. Цивільне страхування. Фінансове страхування.

Тема 4. Цифрова безпека: основні правила та вимоги. Цифрова безпека журналістів та інших працівників медіа. Захист облікового запису (акаунту) і файлів від вторгнення зовнішнього користувача. Злом акаунта, електронної пошти: причини, наслідки, запобігання. Електронний цифровий підпис (SmartID): відкриття, використання, строк дії, безпека користування. Доступ до інформації з цифровим підписом. Інформаційна безпека: види, принципи, об'єкти та суб'єкти. Репости, фейки, відповідальність, "корисні ідіоти". Цензура в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану. Свобода слова в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану.

Тема 5. Організація зустрічей, інтерв'ю, репортажів та питання безпеки журналіста, групи. Практика безконфліктного спілкування з незнайомими людьми в роботі журналіста. Оцінка стану і намірів співрозмовника в процесі спілкування, ознаки агресивності, потенційної небезпеки з боку співрозмовника. Робота журналіста з групами що постраждали внаслідок конфлікту. Гуманітарні комунікації. Уміння взаємодії з аварійно-рятувальними службами, спеціальними військовими та правоохоронними службами

Оцінювання студентів:

Максимальна кількість балів за 3-й змістовий модуль: 40 балів

Мінімальна – 24 бали.

1. Робота на практичних заняттях : 2 бали (за вичерпну відповідь), 1 бал (доповнення).

2. Залікове практичне завдання – 8 балів (макс.)

Залікове практичне завдання і умови та строк його виконання визначає викладач.

9. Рекомендована література.

Змістовий модуль 1.

Основна:

1. Афанасьєва Н.Є. Основи психогігієни та психопрофілактики: навч. пос. / Н.Є. Афанасьєва. – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 91 с.
2. Баришполец О. Т. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: навчальний посібник / О. Т. Баришполец, Л. А. Найдьонова, Г. В. Мироненко, О. Є. Голубева, В. В. Різун та ін.; За ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. – К.: Міленіум, 2009. – 440 с.
3. Гридковець Л. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: Навчальний посібник / Л. Гридковець. Том 3. – Київ, 2018. – 236 с.
4. Жадан М.А. Психогігієна та психопрофілактика. Навч. посіб./ М.А. Жадан. – К.: Каравела, 2018.
5. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с.

Додаткова:

1. Коли світ на межі змін: стратегії адаптації. Психологічна підтримка вчителів та дітей у часи війни / посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, розроблений Громадською організацією «GoGlobal» спільно з Центром «Розвиток КСВ» та експертною платформою Career Hub у рамках програми «Мріємо та діємо». – URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1jj7KYBKmtkXR1tGmMSDIdBx6oH6Ng76J?fbclid=IwAR2E1zfoYVGtd4lgrIXOkOuz981ilySydcmjFLheBXuf-dyFRLw2Lxk6-Bc>
2. Главацька О.Л. Основи самовиховання особистості: Навч. посіб. / О.Л. Главацька - К.: Каравела, 2018.
3. Крамаренко І. С. Адаптація дистанційного навчання у вищій школі до умов воєнного стану / І. С. Крамаренко, Т. Л. Корнішева, І. О. Сілютіна // Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). – 2022. – № 4(9). – С. 192-205.
4. Лист Міністерства освіти і науки України «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні» від 29.03.2022 року № № 1/3737-22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zabezpechennya-psihologichnogo-suprovodu-uchasnikiv-osvitnogo-procesu-v-umovah-voyennogo-stanu-v-ukrayini>
5. Слюсаревський М. М. Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124>

Змістовий модуль 2.

Основна:

1. Домедична допомога на місці події: практичний посібник / П.Б. Волянський, А.М. Гринзовський, С.О. Гур'єв та ін.; за заг. ред. д.н.держ.упр., професора П. Б.Волянського та д.мед.н., профес. С.О. Гур'єва. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 224 с.
<https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>
2. Домедична допомога: підручник / [О.В.Чуприна, А.В.Самодін, Т.П. Жилін, М.В. Чорний та ін.] ; за ред. В.В. Стеблюка. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2018. - 228с.
3. Домедична допомога: курс лекцій. / О.В.Чуприна, Т.П. Жилін. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2018. - 120 с.
4. Домедична допомога : мультимедійний посібник / [О.В.Чуприна, А.В.Самодін, Т.Г. Нагайник, та ін.] ; Нац. акад. внутр. справ; каф. криміналістики та судової медицини. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2017. URL:
<http://www.naiu.kiev.ua/books/kriminalist/info/autors.html>.

Додаткова:

1. Наказ МОЗ України "Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти" від 04.08.2021 № 1627.
2. Пам'ятка з домедичної підготовки: навч. посіб./ Т.П. Жилін, О.В.Чуприна, Т.Г. Нагайник. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2018. - 102 с.
3. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16 червня 2014 р. № 398: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/>.
4. Алгоритми надання невідкладної допомоги при критичних станах / За ред. І. І. Тітова. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 344 с.
5. Тактика надання самопомоги та взаємодопомоги під час ведення бойових дій: навчальний посібник / Р.С. Троцький, О.В. Чуприна, О.А. Блінов. –К. - : ФПФ НГУ НАВС - 2016. – 137 с.

Змістовий модуль 3.

Основна:

1. Безпека життєдіяльності [текст]:підручник ./ [О.І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін .] – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 448 с .
<https://kpmu.km.ua/upload/medialibrary/8ca/BYEITYENA-zykhkhzhekyaoersfkhk-latsuszyeshch.pdf>
2. Безпека життєдіяльності та цивільний захист [Електронний ресурс] : підручник для студ. спеціальностей з природничих, соціально-гуманітарних наук та інженерно-комунікаційних технологій / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові данні (1 файл: 5,51 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 267 с.
<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41133>
3. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. - К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. - 118 с
<https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf>

4. Земляна І. Журналіст і (не)безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. - К, 2016. - 196 с.
<https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf>
5. Посібник з безпеки для журналісти: посібник для репортерів у небезпечних зонах. – К., 152 с
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168>
6. Сорока М. Журналісти на війні. Документальні дослідження, хронікальний літопис, аналітика. - К, 2022. - 448 с.
7. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. Безпека життєдіяльності: навч. посібник /Т.Є Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. – Харків: ХНУРЕ, 2018. – 336 с.
https://os.nure.ua/wp-content/uploads/2019/05/posibnik-bgd_2018_p.1.pdf

Додаткова:

1. Безпека журналістів: збірник документів Ради Європи. - К.: ТОВ “ЛІВ ПРИНТ”, 2016. - 52 с.
<https://rm.coe.int/16806b5970>
2. Вебстер Марк. Україна. Висвітлення конфлікту: Практичний посібник для журналістів. - К.: British Embassy. - 20 с.
https://www.thomsonfoundation.org/media/33402/ukraine-1203bleed_ukr_preview.pdf
3. Головка О. М. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики: Монографія – Київ: Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 168 с.
4. Пам’ятка про особисту безпеку журналіста. URL:
<http://imi.org.ua/bezpeka/securitynews/41896-pamyatka-pro-osobistu-bezpeku-jurnalista.html>
5. Робота журналіста в гарячих точках. URL: <http://imi.org.ua/news/45144-navchalni-materiali-robota-jurnalista-v-garyachih-tochkah-videoinfografika.html>
6. Журналісти в зоні АТО : практичний poradnik URL:
<http://osvita.mediasapiens.ua/material/33476>
7. Вебстер М. Україна. Висвітлення конфлікту в Україні: практичний посібник для журналістів. К. : IRMI Ukraine, 2015. - 20 с.
8. Шмікл Шерон. Як писати про війну. - 16 с.
https://dartcenter.org/sites/default/files/reporting_war_sheron_shmikl_0.pdf